

Necrologie

Op 27 Februari 1940 overleed, bijna 75 jaar oud, de vermaarde engelse ornitholoog, erelid van onze Club, *the Rev. F. C. R. Jourdain*, ons Nederlanders vooral bekend als medewerker aan het „Practical Handbook” en het thans daarvoor in de plaats gekomen werk „The Handbook of British Birds”, waarvan hij speciaal de rubrieken „Breeding”, „Food”, „Distribution Abroad” en, samen met B. W. T u c k e r „Display and Posturing” verzorgde. Hoewel hij zelf de voltooiing van deze geheel omgewerkte 2e druk niet heeft mogen beleven — het 4 deel is vermoedelijk in Juni j.l. verschenen en er komt nog een 5e — deelt H. F. W i t h e r b y in zijn aan J o u r d a i n gewijd levensbericht mede, dat deze zijn aandeel voor het 4e deel practisch had voltooid en ook voor het laatste deel van het werk zeer waardevolle notities heeft nagelaten. Bij dat uitvoerige bericht (Br. Birds, 33, p. 286—293) bevindt zich een, 3 jaar geleden op Corsica genomen sprekende foto van den overledene (welke men ook vindt afgedrukt in Ardea, 29, p. 61), alsmede een lijst van J o u r d a i n ’s voornaamste publicaties. (t. K.).

Literatuur

W. W u c z e t i c z, Seasonal distribution of Ducks (subfam. Anatinae) on the base of bird ringing in the U.S.S.R., III. 101 blz., 4 kaarten. — Central Bureau for Birdringing, Moscow, 1939.

Voor de bespreking der beide eerste publicaties der Moscowse ringcentrale, betreffende de wilde eend en de pijlstaart, zie men Limosa, 11, p. 150. Thans krijgen 3 andere eendensoorten een beurt. Na de russische tekst volgt steeds een engelse samenvatting, daarna de lijst der terugmeldingen, eerst in het russisch en dan in het engels, terwijl achterin de publicatie, van iedere soort 1 of 2 (smient) kaarten zijn opgenomen.

1. K r a k e e n d, *Anas strepera*.

De lijst bevat 86 terugmeldingen; 80 van deze vogels waren tussen begin Juli en midden Augustus geringd in het Astrakhan-staatsreservaat, 3 in West-Siberië en Kasakhstan en eveneens 3 in Brits-Indië (door de Bombay Nat. Hist. Society).

Volgens den auteur komen in de genoemde periode, behalve andere eendensoorten ook de kraakeenden van de oevers van de Wolga, het gebied van de Oeral, verder uit West-Siberië en West-Kasakhstan, naar de Wolga-delta, van waar zij, te beginnen omstreeks half Augustus, geleidelijk in 3 richtingen vertrekken en wel één deel zuidwaarts, langs de westkust van de Kaspische zee tot de Indische grens, een ander deel zuidwestwaarts in de richting van de Middellandse zee, in ieder geval de Balkan bereikend, wellicht ook meer westelijk gelegen gebieden, terwijl ten slotte een derde deel spoedig na de rui eerst noordwaarts trekt en zich vermoedelijk aansluit bij de trekkers, die de baltische route naar West-Europa volgen. Voor deze laatste hypothese ontbreekt overigens tot nu toe iedere documentatie. In de lente is er terugtrek langs de Kaspische zee; voorzover zij daar niet thuis horen, volgen zij de Wolga en de Oeral stroomopwaarts, waar wederom

een deel achterblijft, terwijl tenslotte de overigen doorgaan naar hun broedterreinen in West-Siberië en Noord-Kasakhstan. Hoe de in het Middellandse zeegebied overwinterende voorwerpen naar West-Siberië terugkeren is, wagens te weinig ringegevens, nog onopgehelderd. Tenslotte blijkt uit ringproeven in de winter, in Brits-Indië, dat een aantal siberische kraakeenden in het noorden van Brits-Indië overwintert.

2. Slobeend, *Spatula clypeata*.

Deze lijst telt 57 terugmeldingen; 1 dezer vogels was geringd aan het Ladoga meer, 45 in het Astrakhan-staatsreservaat, 10 in West-Siberië en Kasakhstan en 1 in Brits-Indië.

Volgens den auteur trekken de slobben uit het N.W. van de U.S.S.R. in het algemeen westwaarts om te overwinteren langs de Noordzeekust (zie Limosa, 12, p. 179) en mogelijk ook langs het Kanaal. Dat daar (in casu tweemaal Nederland; zie Limosa, l.c. en 11, p. 60) soms ook in het Astrakhan-reservaat geringde slobben worden aangetroffen, verklaart schr. door aan te nemen, dat deze — het zijn meestal ♂♂ — tijdens hun zomerse omzwervingen de Wolga afzakken, maar na voltooiing van hun rui weer noordwaarts gaan om daarna langs de route Witte zee—baltische kust naar West- en Zuidwest-Europa te trekken; daarvoor pleit de terugvondst van een Astrakhan-vogel aan de Witte zee. Ook sommige West-siberische slobben gaan in de herfst naar West-Europa, vermoedelijk langs dezelfde route Witte zee—baltische kust; dit wordt aannemelijk door het geval van een in de herfst bij de deense kust geringd ex., dat in Aug. van het volgende jaar in West-Siberië vertoefde, terwijl ook een in Mei aan de Ob geringd ex. midden in de winter aan de Barents-zee werd aangetroffen. Dit zijn echter uitzonderingen; immers worden in het Astrakhan-reservaat in de zomer veel slobben aangetroffen (vooral ♂♂), die in latere broedseizoenen werden teruggevonden in West-Siberië en het aangrenzende Oeralgebied. Vanaf de vroege herfst trekken slobben uit het Astrakhan-reservaat naar het Middell. zee-gebied; andere gaan niet verder dan de zee van Azov en de Zwarte zee, weer andere gaan naar de Zuidwest-kust van de Kaspische zee en zonder twijfel verder zuidwaarts. Het is nog niet duidelijk tot welk broedgebied deze behoren. De terugtrek begint zeer laat; in Maart en zelfs begin April vertoeven er in het Astrakhan-reservaat geringde vogels in Zuid-Europa en Noord-Afrika. Daarmede kloppen late voorjaars-terugvangsten in de zuidelijke breedten van de U.S.S.R. Vogels uit Noord-Kasakhstan trekken deels naar de oostkust van de Kaspische zee en verder naar Iran en soms naar het noorden van Brits-Indië, zoals uit een door het Bombay Museum geringd voorwerp bleek.

3. Smient, *Mareca penelope*.

Deze lijst tenslotte geeft 53 terugmeldingen en wel 20 van in West-Europa geringde ex. (waaronder 4 in ons land), die werden aangetroffen in de U.S.S.R., 2 van aan het Ladoga-meer geringde smienten (beide teruggemeld uit Nederland; zie Limosa, 12, p. 178); 23 van in het Astrakhan-reservaat geringde vogels; 3 van in West-Siberië en 5 van in Brits-Indië geringde voorwerpen.

Het engelse resumé begint met vast te stellen, dat de trek van de smient een zeer gecompliceerd verschijnsel is, hetgeen ook na deze publ. nog allerminst is opgelost. Dan volgt een conclusie in 8 punten over de europese smienten-populatie; o.a. wordt daarin betoogd, dat de in Engeland, Denemarken en Holland thuis horende („resident in”) smienten over het algemeen in hun resp. zomerkwartieren overwinteren en dat lange reizen van

smienten, die broeden in Denemarken en Holland, naar Zuid-Europa, zelden zijn waargenomen. Het is schr. blijkbaar onbekend, dat de smient in ons land (en Denemarken) een zeldzame broedvogel is en dat zijn woorden alleen juist zijn voor wat Engeland betreft (zie Handbook of British Birds, III, p. 262—263). Bij de vermelding van de terugvangst van Ladogameervogels in Holland wijst schr. erop, dat dit klopt met de resultaten met in Holland geringde voorjaarstrekkers, die in de broedtijd in het Petsjora-gebied werden aangetroffen.

Een deel van de in het Astrakhan reservaat in de ruiperiode geringde vogels werd later aangetroffen in Denemarken en Engeland; dit waren dus weer ex. (zie bij slobeend), die slechts tijdelijk de Wolga afzakten. Een groot contingent trekt echter van de Wolga-delta zuidwestwaarts naar het Middell. zeegebied; een ander deel gaat niet verder dan de zee van Azov en de Zwarte zee.

In latere broedseizoenen werden de Astrakhan-ruivogels aangetroffen in een uitgebreid gebied ten N. en N.O. van de Kaspische zee (van het midden-Wolgagebied tot de bronnen van de Ob). Dit territorium omvat dus 2 verschillende populaties, waarvan de een het Europese noorden en de andere West-Siberië en de aangrenzende gedeelten van de Oeral bewoont. (Soms vestigen zich hier door emigratie uit hun geboortelanden IJsland en Engeland — ten onrechte wordt ook thans wederom Holland genoemd — individuen van westerse populaties). Die van de eerste populatie trekken naar de kusten van de Noordzee en de Britse eilanden; die van de west-siberische via de Wolgadelta naar het Middell. zeegebied, tot zelfs Zuid-Frankrijk. Toch zijn er ook aanwijzingen, dat dieren der laatste populatie rechtstreeks naar Noordwest-Europa trekken (een Deense herfstvogel, die in Mei bij Omsk vertoefde). Tenslotte trekt ook een deel der west-siberische smienten naar Brits-Indië.

t e n K a t e.

O. Olstad, Avkastning av jakt og fangst. Statens viltundersøkelse. Meddelelse nr. 9. Nytt magasin for naturvidenskapene, 78, 1938, p. 245—275. Getracht wordt te weten te komen wat de opbrengst van de jacht en vangst van vogels en zoogdieren is in Noorwegen en zoo mogelijk vast te stellen of een waardevolle wildsoort in stijgende of dalende lijn is. Voor groot wild zijn er wel eenige gegevens, maar voor klein wild zijn ze heel sporadisch. Het onderhavige separaat vermeldt de opbrengst in herfst en winter 1935—1936 en 1936—1937 voor het district Dovre aan de hand van uitvoerige tabellen, waarin elke soort of groep (eenden b.v.) apart voor de verschillende jachtterreinen wordt behandeld. De waarde in geld wordt berekend naar de gangbare prijzen en bedraagt voor beide perioden respectievelijk ruim 8000 en 8600 kronen. Beide zijn ze naar het oordeel van jagers zoowel als van Olstad zelf op zijn hoogst gemiddelde wildjaren te noemen.

G. v a n d e r M e e r.

Life histories of North American woodpeckers. 1939, 334 pag. U.S. National Museum Bulletin 170.

An attempt has been made to give as full a life history as possible of the best known subspecies and to avoid duplication by writing briefly of the others and giving only the characters of the subspecies, its range and any habits peculiar to it. 50 cents.